

Ringonderzoek Watervegetatie 2025

Een ringonderzoek is een wezenlijk onderdeel van derdelijns kwaliteitsborging. Bij een ringonderzoek wordt een vergelijking gemaakt tussen de prestaties van verschillende instanties. Bij het ringonderzoek voor watervegetatie worden de prestaties vergeleken van medewerkers van die verschillende instanties bij het maken van vegetatieopnamen in natte ecosystemen. Uitgangspunt van de te vergelijken methodiek is die zoals die is beschreven in het Handboek Hydrobiologie (Bijkerk, 2014) en de norm NEN 9405. Dit ringonderzoek richt zich op vegetatieopnamen in lijnvormige wateren.

In eerder versies van dit ringonderzoek (2012, 2017) maakten de deelnemers onafhankelijk van elkaar volledige opnamen in dezelfde water- en oevervegetatie. Dat gebeurde in drie respectievelijk vier wateren van verschillende watertypen. De resultaten werden vergeleken op waargenomen soortensamenstelling, abundantie per soort (percentage én Tansley-code), totale bedekking van groeivormen en KRW-beoordeling.

Het bleek dat deze aanpak relatief tijdrovend was en dat de resultaten sterk werden beïnvloed door vertrouwdsheid van de deelnemers met het type omstandigheid van de testlocaties.

De aanpak is daarom in 2025 aangepast: de testen onafhankelijk gemaakt van de locatie en er worden geen complete vegetatieopnamen gemaakt.

Opzet

Het onderzoek bestaat uit twee rondes waarin de herkenning van soorten en de schatting van bedekkingen en andere parameters apart worden getoetst.

1. Soortherkenning

De deelnemers krijgen 40 soorten planten aangeboden die op naam moeten worden gebracht. Deze planten zijn in de week daarvoor door de auditor verzameld, maar alle deelnemers nemen ook een of twee soorten mee en die worden in overleg met de auditor aan de verzameling toegevoegd. De reden hiervoor is dat daardoor een breder scala aan soorten kan worden aangeboden.

De deelnemers krijgen anderhalf uur de tijd om alle soorten op naam te brengen. Daarbij mag gebruik gemaakt worden van de Heukels' flora en andere determinatieliteratuur en ook de app ObsIdentify mag worden geraadpleegd. De naamgeving en determinatie dient echter conform Heukels' flora (Duistermaat, 2020) te zijn (gelijk aan TWN).

2. Schatten van bedekking en andere parameters

Op een aantal locaties in het veld op korte afstand van elkaar worden door de deelnemers metingen gedaan en schattingen uitgevoerd. Dit betreft de indeling in zones, de breedte, diepte, etc. van deze vegetatiezones en de totale bedekking van de verschillende groeivormen en van enkele per locatie aangewezen soorten. Hier wordt dus uitdrukkelijk niet gezocht naar alle soorten omdat dat te tijdrovend is. Ook wordt de test uitgevoerd over trajecten van 10 meter in plaats van de gebruikelijke 100 meter.

Deelnemers volgen hun eigen protocol en werkwijze, maar de voorschriften in het Handboek Hydrobiologie zijn maatgevend voor wat van de deelnemers wordt verwacht. Indien daarvan

wordt afgeweken moet dat worden aangegeven. Er is tijdens de uitvoering geen mogelijkheid voor vragen of discussie.

Procedure

Deelnemers worden per individu of als team aangemeld. Als in de dagelijkse praktijk de opnamen door één persoon worden gedaan, dient dat ook zo te gebeuren tijdens het ringonderzoek. Een laboratorium kan een team laten deelnemen als dit normaliter ook als team opereert.

Deelnemers worden geacht te beschikken over alle materialen die nodig zijn om een vegetatieopname te kunnen maken, waaronder middelen om planten op naam te kunnen brengen, materialen om waterplanten in diep water te kunnen monstern en materialen om planten te kunnen verzamelen.

Alle waarnemingen worden ingevuld op lijsten die aan de deelnemers zijn verstrekt.

Het is de deelnemers tijdens het uitvoeren van de tests niet toegestaan te communiceren over hun bevindingen, door te spreken op enige andere wijze. Eventueel overleg tussen leden van een team mag andere deelnemers niet beïnvloeden.

Deelnemers krijgen enkele dagen tevoren een volledige instructie toegestuurd.

Bespreking en rapportage

Na afloop worden de waarnemingslijsten ingenomen en gekopieerd, daarna wordt de lijst met goede antwoorden voorgelezen en is er gelegenheid tot vragen of discussie.

Binnen een maand erna vinden analyses van de resultaten plaats. Voor de determinatie is voor elke soort een punt te verdienen en voor elke onvolledige, maar wel juiste determinatie een halve punt. Eventuele soorten die men zelf heeft ingebracht worden voor de betreffende deelnemer buiten de beoordeling gehouden. De metingen en schattingen worden gemiddeld. Er valt een punt te verdienen voor elke schatting en meting die minder dan de standaardfout van het gemiddelde afwijkt, of binnen het tevoren gestelde nauwkeurigheidsbereik valt. Op basis van de score worden verbeterpunten voor elke deelnemer genoemd.

De resultaten worden geanonimiseerd gepubliceerd, maar alle deelnemers krijgen wel inzicht in hun eigen scores en worden niet verplicht tot geheimhouding daarvan. Er wordt een verklaring van deelname en score uitgegeven die kan worden aangeboden voor certificering of accreditatie. Alle regels uit het toelichtend document Hydrobiologie RvA-T039-NL van de Raad voor Accreditatie (Raad voor Accreditatie, 2019) worden aangehouden voor de beoordeling van de prestatie, maar er loopt geen officiële aanvraag voor goedkeuring.

Locatie

De locatie van samenkomst wordt later bekend gemaakt, maar ligt op een centrale plaats in Nederland. Na de eerste ronde worden de locaties bekend gemaakt waar de bedekkingsschatting worden uitgevoerd, waarna men op eigen gelegen naar toe reist. De volgorde waarin deze locaties worden bezocht is bepaald door een tevoren door loting vastgesteld schema.

Datum

dinsdag 3 juni (reservedatum: dinsdag 10 juni)

De reservedatum zal gebruikt worden als overloop, als de belangstelling te groot is om iedereen op één dag te kunnen laten deelnemen.

Kosten

Per deelnemer wordt een bijdrage aan de kosten gerekend van € 475,- excl. BTW (een team van twee personen die samen deelnemen wordt als één deelnemer beschouwd).

Organisatie en borging

Het ringonderzoek is een initiatief van de werkgroep macrofyten, een informeel platform van mensen die vegetatiekundig onderzoek doen voor waterbeheerders.

De organisatie is in handen van Roelf Pot, die ook als auditor optreedt: Roelf Pot onderzoek- en adviesbureau, Pandijk 2,7861 TE Oosterhesselen.

Het ILOW heeft het werkplan geaccordeerd (voldoet aan regels van kwaliteitsborging).

Aanmelding

Aanmelding via de website: www.roelfpot.nl/ringonderzoek of per email: roelfpot@wxs.nl onder vermelding van het aantal deelnemers/teams en voorkeursdatum.

Aanmelding is mogelijk tot 28 mei 2025 maar bij eventuele over-intekening sluit de inschrijving eerder. Er is plaats voor 40 deelnemers (20 per dag). Bij onvoldoende aanmelding (minder dan 8) wordt het ringonderzoek afgelast. Aanmelding staat open voor iedereen die beroepshalve vegetatieopnamen maakt.

Referenties

- Bijkerk, R. [red], 2014: Handboek hydrobiologie. Biologisch onderzoek voor de ecologische beoordeling van Nederlandse zoete en brakke oppervlaktewateren. Deels aangepaste versie. Rapport 2014-02, Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer, Amersfoort. Hoofdstuk 11. Vegetatie. ([bron](#))
- Pot, R. 2014: Ringonderzoek Macrofyten 2012. Onderzoeksrapport voor de werkgroep macrofyten; Roelf Pot, Oosterhesselen. ([bron](#))
- Pot, R. 2017: Ringonderzoek Macrofyten 2017. Onderzoeksrapport voor de werkgroep macrofyten; Roelf Pot, Oosterhesselen. ([bron](#))
- Raad voor Accreditatie (2019). Toelichtend document Hydrobiologie. Document RvA-T039-NL. ([bron](#))
- Duistermaat, H. (2020). Heukels' flora van Nederland. Noordhoff
- TWN (2025). Taxa Waterbeheer Nederland. Per 1 juni. <https://taxainfo.nl/>